

แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร
จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-5
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-7
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาและกระบวนทัศน์	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการการใช้ที่ดินเขตชุมชน	6-10
6.4 เขตอุตสาหกรรม	6-11
6.5 เขตแหล่งน้ำ	6-11
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-4
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-5
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-6
เอกสารอ้างอิง	อ1

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1 ที่ตั้งอาณาเขตและสภาพภูมิประเทศตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-1
2-2 ความลาดชันของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-3
2-3 ลักษณะภูมิประเทศของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-4
2-4 กราฟสมดุลงน้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-8
2-5 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-9
2-6 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-12
3-1 ชั้นคุณภาพน้ำ ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-2
3-2 ทรัพยากรน้ำ ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-3
3- 3 แผนที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-4
3-4 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-11
3-5 ทรัพยากรดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-12
3-6 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-13
4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-6
4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-8
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาทางด้านการจัดการทรัพยากรดินในพื้นที่เกษตรกรรมกำลังทวีความรุนแรงขึ้น จากการเพาะปลูกแบบเข้มข้นเพื่อเพิ่มผลผลิตในภาคการเกษตรอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และเพียงพอต่อการส่งออกผลผลิตไปยังต่างประเทศ และจากการเพาะปลูกเพื่อการแข่งขันนี้เองจึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านดินตามมา อันได้แก่ ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินกรด ดินทราย ดินดาน การชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาอื่นๆ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต คุณภาพผลผลิต และราคาสินค้าทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรกรรม ตลอดจนถึงรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการจัดการดินอย่างเหมาะสมจึงเป็นหนทางหนึ่งในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น กรมพัฒนาที่ดินในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการและปรับปรุงทรัพยากรดินเพื่อการเกษตรจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรระดับตำบล โดยเสนอแนะแนวทางในการจัดการ ตลอดจนแนวทางการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ดินที่มีปัญหาประเภทต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนะที่ตั้งแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ทางกายภาพ และส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การศึกษาเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาทรัพยากรดินระดับตำบลในครั้งนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยการหยิบยกทรัพยากรดินที่มีปัญหาทั้งในแง่ของคุณสมบัติและที่ตั้ง มาพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขและการจัดการ นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะชนิดของพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในพื้นที่เกษตรกรรมภายในตำบลและแนวทางการจัดการทรัพยากรดินกับพืชเศรษฐกิจในดินที่มีปัญหาแต่ละชนิด โดยนำโปรแกรมเรียกใช้ LandPlan 3.0 AgZone 2.1 และ SoilMan 1.1 ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงข้อจำกัดทางดินและสามารถจัดชั้นสมรรถนะความเหมาะสมของพื้นที่ได้ มาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรดินในที่ดินทำกิน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงบำรุงดิน ระบบการปลูกพืชที่เกษตรกรสามารถยอมรับและนำไปประยุกต์ปฏิบัติในพื้นที่ได้ ตลอดจนการอนุรักษ์ดิน และน้ำการปลูกหญ้าแฝกให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ อันจะทำให้การวางแผนเพื่อแนะนำการแก้ไขปัญหาดินเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากขึ้น นอกจากจะมีการเสนอแนะหลักในการ

แก้ไขปัญหารัพยากรดินแล้ว จะนำเสนอพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการสร้างแหล่งน้ำ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ สภาพพื้นที่ทางกายภาพ(ได้แก่ ขอบเขตพื้นที่ชลประทาน การแพร่กระจายดินเค็ม การใช้ประโยชน์ที่ดิน ความสามารถในการซึมน้ำของดินที่อิ่มตัว ระดับความเสี่ยงต่อภาวะความเป็นทะเลทราย และความลาดชันของพื้นที่) ตลอดจนศักยภาพและความต้องการของเกษตรกร ทั้งนี้ได้จำแนกพื้นที่ศึกษาออกตามระดับความเหมาะสมต่อการทำแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลือกสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด และรองลงมา โดยมีเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินให้คำปรึกษา และประสานความร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ท้ายที่สุดแผนงานที่ได้จัดทำขึ้นนี้จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรทั้งในแง่ของการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ การรวมกลุ่มความร่วมมือภายในท้องถิ่น(เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน และคณะกรรมการดูแลการจัดการน้ำ เป็นต้น) และการจัดการประชุมเพื่อจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวข้องกับแผนที่จัดทำขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรจะเป็นผู้ตัดสินใจในการนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติในพื้นที่เกษตรกรของตน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของที่ตั้ง ความแรงในการแก้ปัญหา วิธีการจัดการ และงบประมาณที่แต่ละตำบลได้รับ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่อย่างแท้จริง โดยมีกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ให้คำปรึกษาตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันระหว่างเทคโนโลยีการเกษตรจากหน่วยงานรัฐและภูมิปัญญาชาวบ้านของท้องถิ่นอันจะทำให้เกิดการพัฒนาความหลากหลายทางความคิดและการปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การเก็บเกี่ยว การดูแลผลผลิต การตลาด การส่งเสริมการขาย และการสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สินค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรดินจำนวน 1 ตำบล ที่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติทั้งพื้นที่เป้าหมายกิจกรรม
2. นำเอาแผนพัฒนาทรัพยากรดินไปใช้เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินสู่เกษตรกรในระดับตำบล
3. จัดกลุ่มเกษตรกรที่เหมาะสมในการเข้าร่วมแผนการพัฒนาทางการเกษตร 1 ตำบล

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ประชาชนทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ภายในตำบลของตน รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน

1.3.2 มีแนวทางการจัดการทรัพยากรดินในระดับตำบล เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรดินและพืชเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

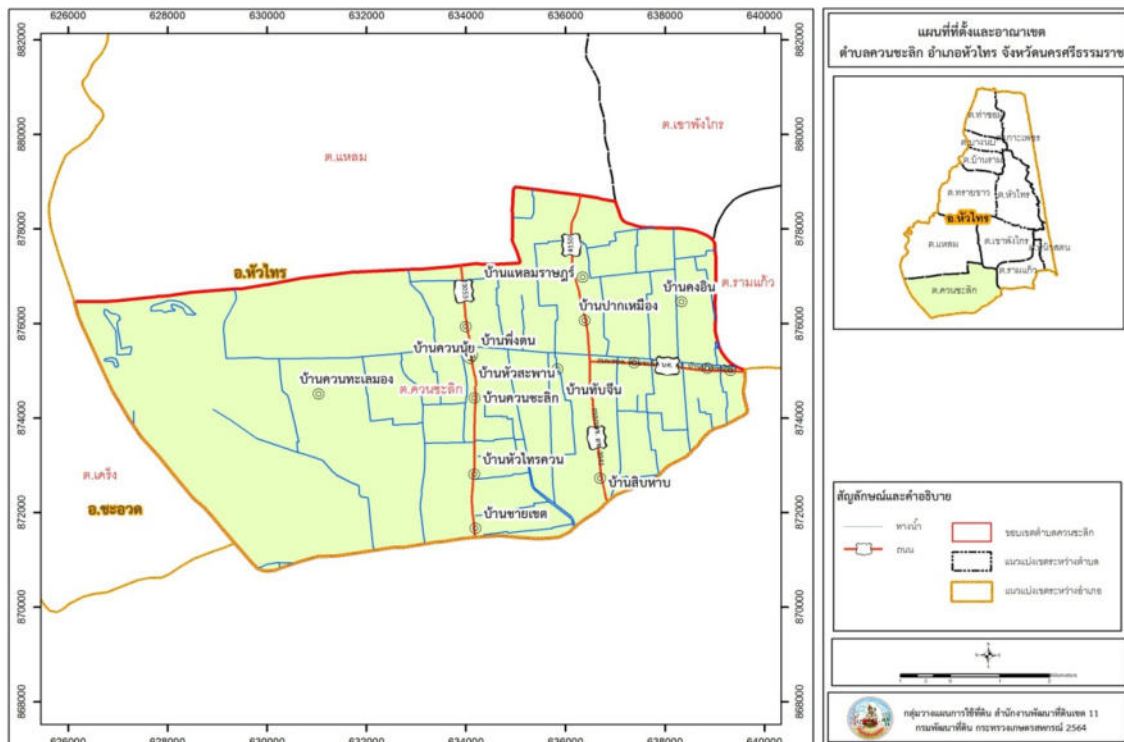
ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ 42.712 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 42,712 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลแหลม และตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านขาว อำเภอร่อนนวด จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลรามแก้ว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราชและตำบลทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งอาณาเขตและสภาพภูมิประเทศตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านปากเหมือง(ขึ้นาค)
- หมู่ที่ 2 บ้านพึ่งตนเอง (ควนนุ้ย)
- หมู่ที่ 3 บ้านแหลมราษฎร์ (ดอนผาสุก)
- หมู่ที่ 4 บ้านควนชะลิก
- หมู่ที่ 5 บ้านควนชะลิก(ควนทะเลมอง)
- หมู่ที่ 6 บ้านมาบใหญ่

ที่มา : แผนพัฒนาสามปี 2561

ตำบลควนชะลิกเป็นตำบลที่ตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2521 แยกออกมาจากตำบลแหลม คำว่า ควนชะลิก เป็นเนินเขาเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ในตำบลและมีสายน้ำไหลผ่านเนินเขาดังกล่าวจึงเรียกว่าคลองควนชะลิก และมีเจดีย์ซึ่งเป็นที่สักการะบูชาของพุทธศาสนิกชน และมีเนินที่สามารถมองภูมิทัศน์ของตำบลควนชะลิกโดยรอบ

เจดีย์ หมายถึงโบราณสถานที่ตั้งอยู่บนควนชะลิก ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดควนชะลิกเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในตำบลควนชะลิกและชาวบ้านใกล้เคียงและอีกนัยหนึ่งเป็นเครื่องหมายในทางพระพุทธศาสนาซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เกษตรกรมีอาชีพหลักในการทำนาผลผลิตทางการเกษตรทำรายได้หล่อเลี้ยงประชาชนในตำบลควนชะลิกตั้งแต่โบราณ

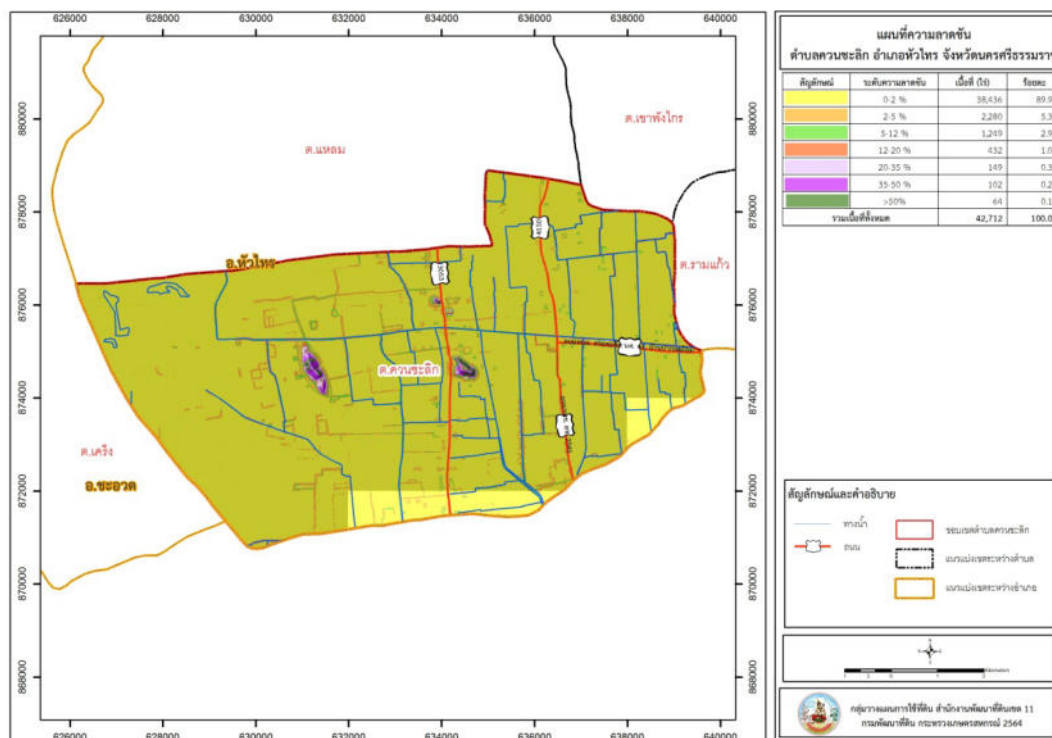
2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบทุ่งนา โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์คิดเป็นร้อยละ 89.99 รองลงมาเป็น 2-5 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 5.34 และ 5-12 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 2.92 ตามลำดับและมีความลาดเอียงมาทางทิศตะวันออก ทางด้านทิศใต้เป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับทำนาเลี้ยงสัตว์ ส่วนทิศเหนือเป็นเนินเหมาะสำหรับทำสวนยางพารา มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น

(รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3) ความสูงจากระดับทะเลปานกลางอยู่ระหว่าง -2.5 - 111 เมตร

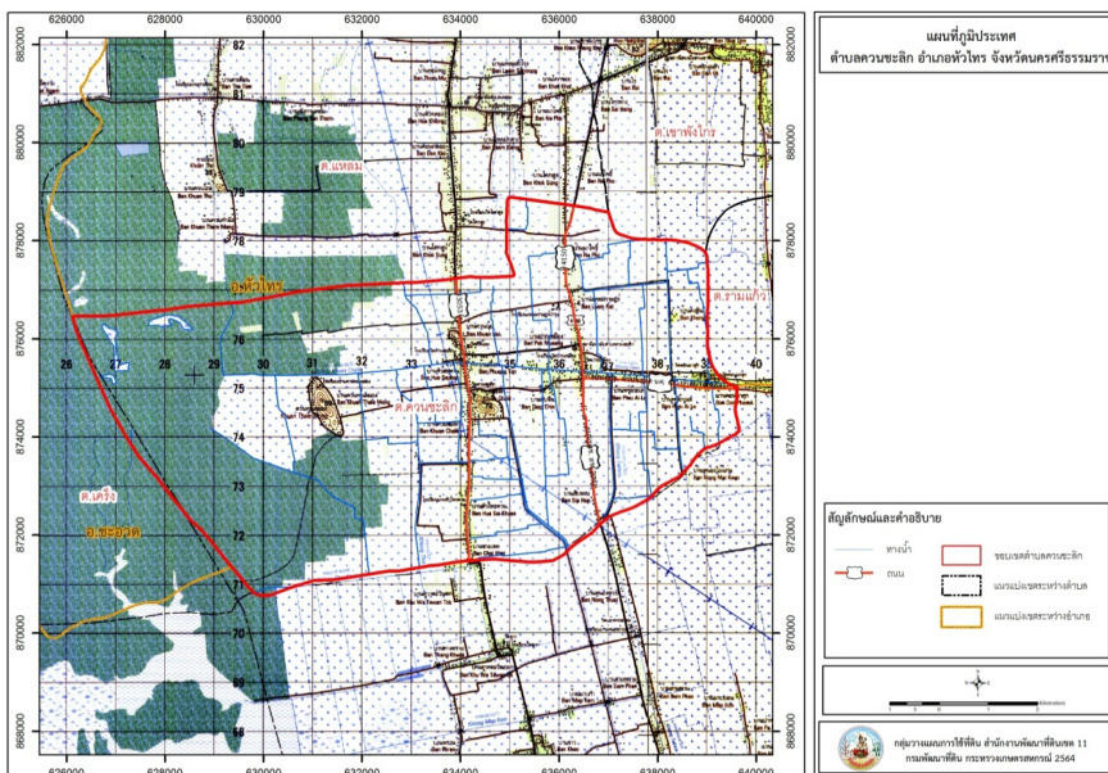
แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-2 ความลาดชันของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-3 ลักษณะภูมิประเทศของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระดับความลาดชัน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
0-2 %	38,436	89.99
2-5 %	2,280	5.34
5-12 %	1,249	2.92
12-20 %	432	1.01
20-35 %	149	0.35
35-50 %	102	0.24
>50%	64	0.15
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	42,712	100.00

ตารางที่ 2-1 ระดับความลาดชัน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช (กองภูมิอากาศ,2553) โดยฝ่ายกรรมวิธีข้อมูล กรมอุตุนิยมวิทยา พบว่าสภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 2-2)

เดือน	ฝนตกเฉลี่ย ^{1/} (มม.)	จำนวนวันฝนตก ^{1/} (วัน)	อุณหภูมิ ^{1/} (องศาเซลเซียส)	ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ^{1/} (เปอร์เซ็นต์)	ศักร์การคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	0.5 ศักร์การคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)
มกราคม	117.6	10	25.9	82.0	116.5	58.2
กุมภาพันธ์	48.5	5	26.5	79.7	123.4	61.7
มีนาคม	78.2	6	27.5	78.5	146.7	73.3
เมษายน	85.5	8	28.2	77.8	140.4	70.2
พฤษภาคม	165.4	17	28.2	80.3	129.7	64.8
มิถุนายน	118.6	15	28.0	78.7	123.0	61.5
กรกฎาคม	123.7	15	27.6	78.2	138.8	69.4
สิงหาคม	119.7	16	27.6	78.2	132.3	66.1
กันยายน	159.1	18	27.2	81.2	117.5	58.7
ตุลาคม	289.1	20	26.6	85.0	106.1	53.3
พฤศจิกายน	448.1	20	26.1	86.1	94.8	47.4
ธันวาคม	303.1	17	25.8	83.8	100.0	50.0
รวม	2,057.1	167	-	-	1,469.6	735.0
เฉลี่ย	-	-	27.1	80.8	-	-

ตารางที่ 2-2 สถิติภูมิอากาศเฉลี่ย 10 ปี (พ.ศ.2544-2553) จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ฝ่ายกรรมวิธีข้อมูล กองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา ปี พ.ศ. 2553¹ และค่าที่ได้จากการคำนวณ^{2/}

1) ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 2057.1 มิลลิเมตร โดยเดือนพฤศจิกายนเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 448.1 มิลลิเมตร และมีปริมาณ

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

น้ำฝนตกเฉลี่ยต่ำสุดเดือนกุมภาพันธ์ เท่ากับ 48.5 มิลลิเมตร มีจำนวนวันเฉลี่ยฝนตกรวมตลอดปี 167 วัน

2) **อุณหภูมิ** มีอุณหภูมิค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 28.2 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน พฤษภาคม และ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 25.8 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม

3) **ความชื้นสัมพัทธ์** มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปีร้อยละ 80.8 มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 86.1 ในเดือนพฤศจิกายน และมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 77.8 ในเดือนเมษายน

4) **ความสมดุลน้ำ** การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ยและค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration: ETO) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat (Version 4.3) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากช่วงระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETO มาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของพื้นที่ลุ่มน้ำ (ภาพที่ 2-4) ได้ดังนี้

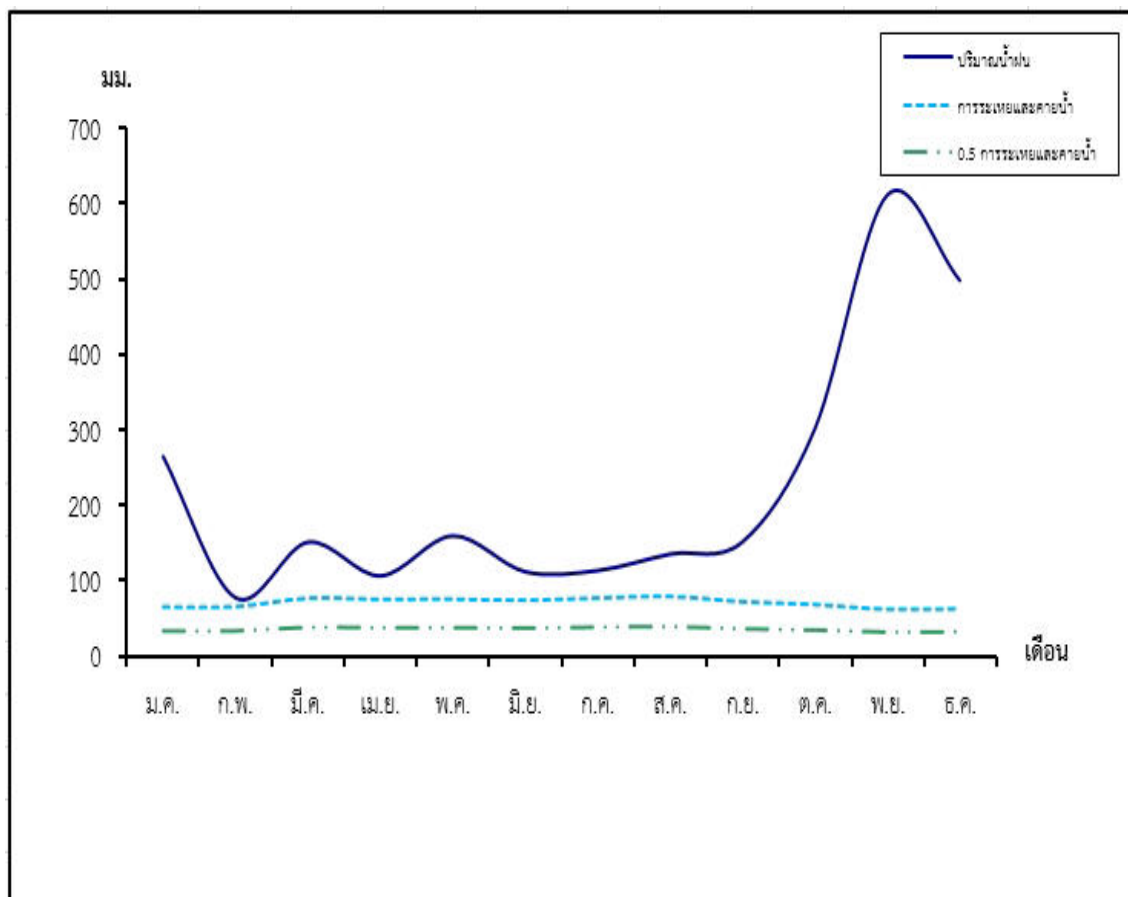
(1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนสิงหาคม ส่วนช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากเกินไปสำหรับการเพาะปลูกมี 2 ช่วง คือช่วงระหว่างต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายน และต้นเดือนกันยายนถึงกลางเดือนมกราคม และหลังจากนั้นคือช่วงที่มีน้ำสำรองไว้ในดินสำหรับการเจริญเติบโต มีระยะประมาณ 15 วัน คือช่วงกลางเดือนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์

(2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนมีนาคมของทุกปี

(3) ช่วงระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงขาดน้ำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนและการกระจายของน้ำฝนน้อย มีค่าปริมาณน้ำฝนใกล้เคียงค่า 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ ปริมาณน้ำฝน อาจไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช การเพาะปลูกพืชควรระมัดระวังและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้ เช่น สระน้ำ
ในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นต้น

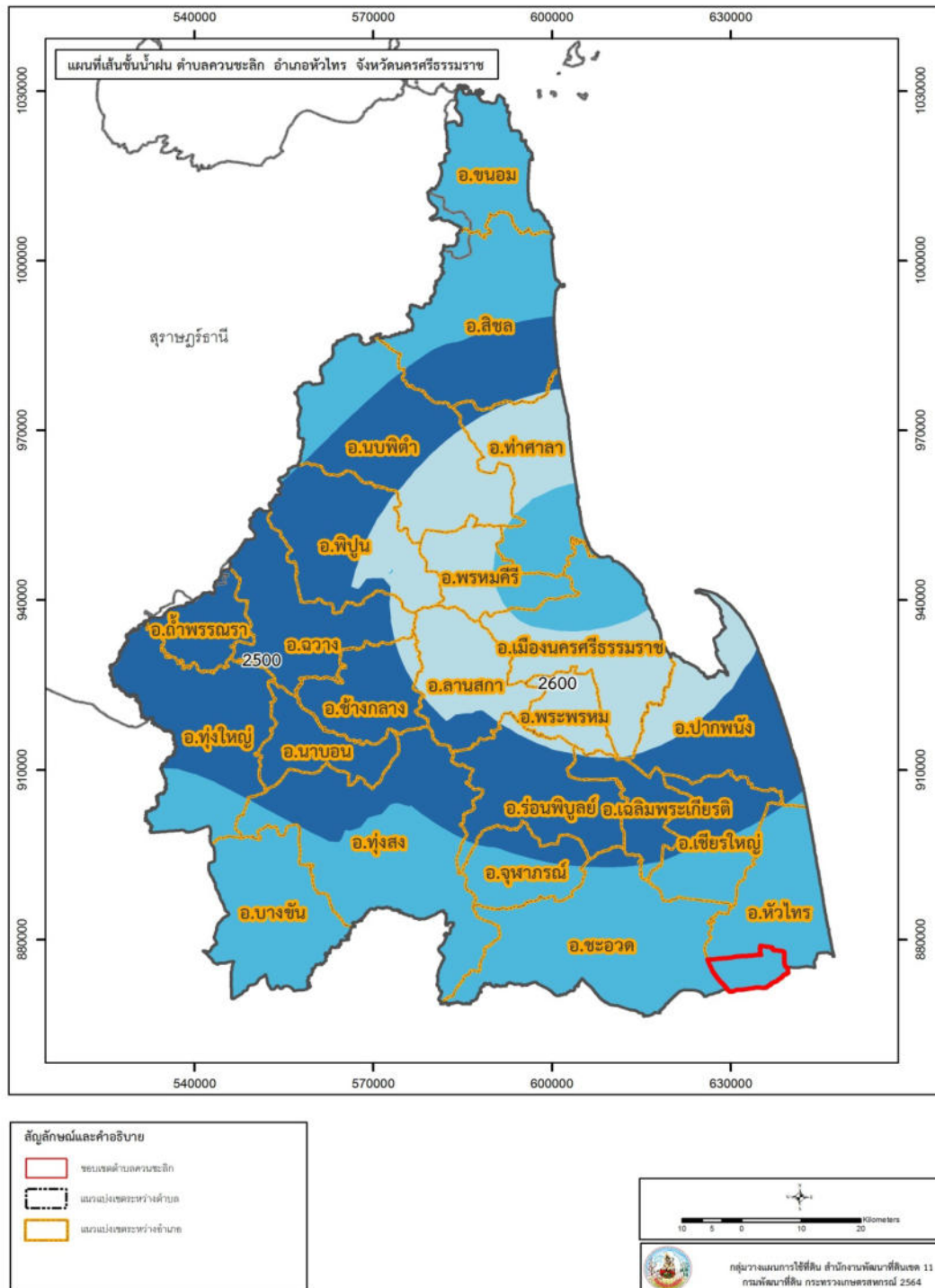

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 2-4 กราฟสมมูลน้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-5 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,337 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 33,705 ไร่ หรือร้อยละ 78.91 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ตาราง 2-3, รูปที่ 2-6)
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 14,957 ไร่ หรือร้อยละ 35.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ถั่วเหลือง
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 16,869 ไร่ หรือร้อยละ 39.37 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมัน/กล้วย ปาล์มน้ำมัน/ผัก ปาล์มน้ำมัน/พริก มะพร้าว/พริก ยูคาลิปตัส สนประดิพัทธ์ ตะกู กระถิน ไม้ปลูกเพื่อการค้า
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 321 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม มะพร้าว มะพร้าว/กล้วย กล้วย
 - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 1,494 ไร่ หรือร้อยละ 3.5 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชผัก พริกชี้หนู
 - 2.6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า
 - 2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 5,053 ไร่ หรือร้อยละ 11.83 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าพรุสภาพฟื้นฟู
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 493 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของพื้นที่ตำบล
- 5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,178 ไร่ หรือร้อยละ 2.76 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้า สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

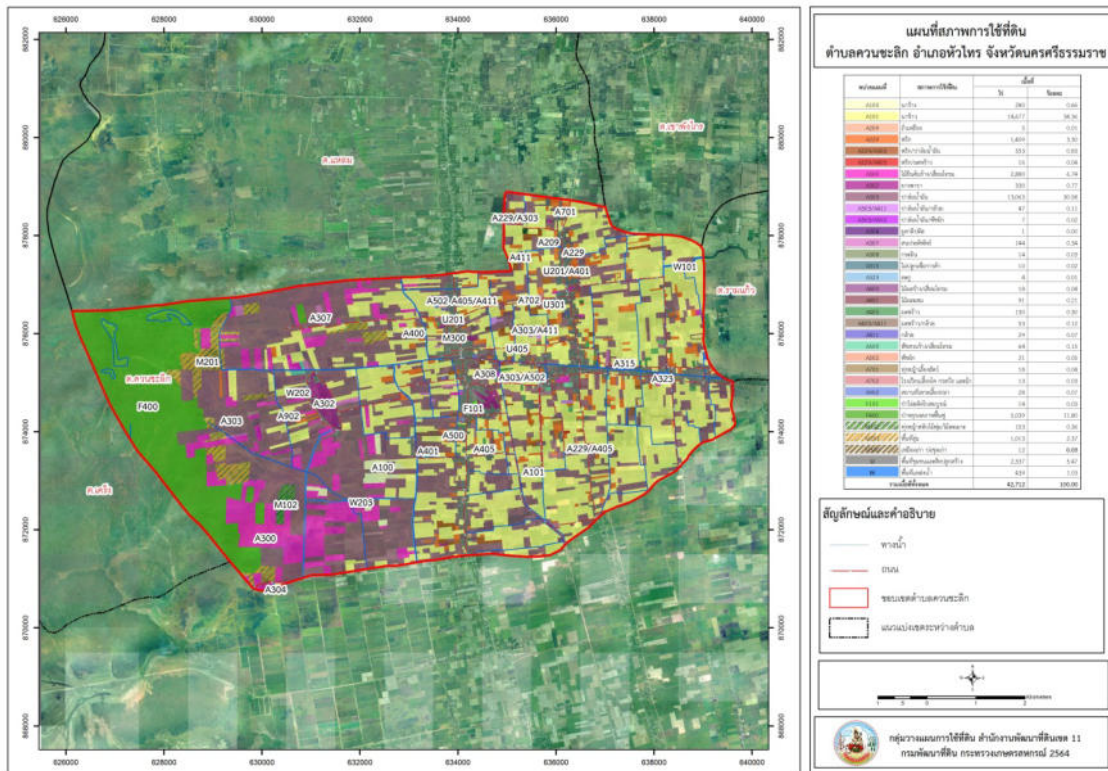
แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,337	5.47
A	พื้นที่เกษตรกรรม	33,705	78.91
A100	นาร้าง	280	0.66
A101	นาข้าว	14,677	34.36
A209	ถั่วเหลือง	5	0.01
A229	พริก	1,409	3.30
A229/A303	พริก/ปาล์มน้ำมัน	353	0.83
A229/A405	พริก/มะพร้าว	16	0.04
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	2,880	6.74
A302	ยางพารา	330	0.77
A303	ปาล์มน้ำมัน	13,063	30.58
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	47	0.11
A303/A502	ปาล์มน้ำมัน/พืชผัก	7	0.02
A304	ยูคาลิปตัส	1	0.00
A307	สนประดิพัทธ์	144	0.34
A308	กระถิน	14	0.03
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	10	0.02
A323	ตะกั่ว	4	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	18	0.04
A401	ไม้ผลผสม	91	0.21
A405	มะพร้าว	130	0.30
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	53	0.12
A411	กล้วย	29	0.07
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	64	0.15
A502	พืชผัก	21	0.05
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	18	0.04
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	13	0.03
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	28	0.07
F	พื้นที่ป่าไม้	5,053	11.83
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	14	0.03
F400	ป่าพรุสภาพฟื้นฟู	5,039	11.80
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,178	2.76
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	153	0.36
M201	พื้นที่ลุ่ม	1,013	2.37
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	12	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	439	1.03
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		42,712	100.00

ตาราง 2-3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-6 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลควนชะลิก รวมทั้งสิ้น 5,000 คน แยกเป็น ชาย 2,493 คน หญิง 2,507 คน ผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 1,111 คน แยกเป็น ชาย 449 คน หญิง 662 คน

จำนวนครุฑเรือน 2,055 ครุฑเรือน. การประกอบอาชีพทำนาจำนวน 790 ครุฑเรือน อาชีพทำสวนปาล์ม จำนวน 425 ครุฑเรือน อาชีพทำสวนผสมจำนวน 215 ครุฑเรือน

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

พื้นที่	ครัวเรือน	จำนวนประชากร	แหล่งรายได้ของครัวเรือน(บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย บาท/ปี	รายได้บุคคลเฉลี่ย บาท/ปี
			อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น ๆ	ทำ-หาเอง		
หมู่ที่ ๑ บ้านปากเหมือง	๑๓๓	๒๗๓	๗๕,๖๘๕.๗๑	๔๑,๐๒๑ ๐๕	๑๖,๗๘๑.๙๕	๑๓,๕๗๒.๑๘	๑๔๗,๐๖๐.๙๐	๗๑,๖๔๕ ๐๕
หมู่ที่ ๒ บ้านพังตน	๒๑๔	๓๗๔	๕๔,๙๐๓.๐๔	๓๖,๘๕๕.๖๑	๑๓,๓๙๔.๘๖	๑๗,๗๑๔.๙๕	๑๒๒,๘๖๘.๔๖	๗๐,๓๐๔.๔๑
หมู่ที่ ๓ บ้านแหลมราษฎร์	๒๕๕	๓๗๔	๔๖,๑๗๔.๕๑	๓๗,๑๖๔	๑๑,๒๖๖.๖๗	๑๕,๕๕๔.๙๐	๑๑๐,๐๖๐.๗๘	๗๕,๐๔๑.๔๔
หมู่ที่ ๔ หัวควนชะลิก	๑๖๓	๓๐๔	๖๕,๑๒๑.๒๖	๔๗,๔๖๐.๔๓	๑๑,๖๕๐.๓๑	๒๐,๙๔๖.๐๑	๑๔๕,๑๙๘.๐๑	๗๗,๘๕๒.๘๘
หมู่ที่ ๕ บ้านสะพาน	๒๘๐	๕๒๙	๗๕,๐๔๐.๕๔	๔๕,๒๗๓.๒๑	๑๗,๑๗๑.๗๙	๑๑,๕๖๙.๑๑	๑๔๙,๓๕๔.๖๔	๗๙,๐๕๓.๓๐
หมู่ที่ ๖ บ้านมาบใหญ่	๑๐๗	๑๘๑	๖๘,๒๖๘.๒๒	๔๔,๒๐๘.๔๑	๑๖,๓๐๐.๐๐	๑๔,๗๙๕.๓๓	๑๔๓,๕๗๑.๙๖	๘๔,๘๗๔.๐๓
โดยรวมทุกพื้นที่	๑,๑๕๒	๒,๐๓๕	๖๒,๙๕๔.๘๘	๔๑,๖๓๔.๓๓	๑๔,๒๕๕.๘๒	๑๕,๕๐๑.๕๒	๑๓๔,๓๔๖.๕๕	๗๖,๐๕๒.๖๙

ตาราง 2-4 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชากร ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาพทั่วไป

ตำบลควนชะลิก เป็นตำบลที่ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 แยกจากตำบลแหลม ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง โดยแบ่งเพื่อให้สะดวกต่อการปกครองท้องที่ คำว่า “ควนชะลิก” เป็นชื่อเนินเขาเล็ก มีสายน้ำไหลผ่านเนินเขาซึ่งเรียกว่า “คลองควนชะลิก” มีเจดีย์เป็นที่สักการะบูชาของพุทธศาสนิกชน และมีเนินที่สามารถมองภูมิทัศน์ของตำบลควนชะลิกได้โดยรอบ ตำบลนี้จึงได้ชื่อว่า “ตำบลควนชะลิก” เพื่อเป็นสิริมงคล สืบไป

2) แหล่งน้ำ

- คลองชลประทาน	จำนวน	๔	แห่ง
- สระน้ำ	จำนวน	43	แห่ง
- แม่น้ำ ลำคลอง	จำนวน	๘	แห่ง
- เหมืองน้ำ	จำนวน	๓๑	แห่ง

3) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นในหมู่บ้าน

- บ่อบาดาล	จำนวน...18... แห่ง
- สระน้ำ	จำนวน.....43.... แห่ง

4) สถาบันการศึกษา

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา	จำนวน	2	แห่ง
- โรงเรียนระดับมัธยมต้น	จำนวน	2	แห่ง
- โรงเรียนระดับมัธยมปลาย	จำนวน	1	แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	8	แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ

- วัด/ที่พักสงฆ์/สำนักสงฆ์	จำนวน	5	แห่ง

2.6.2 ข้อมูลคมนาคม/สาธารณูปโภค

1) การเดินทางเข้าตำบล

ตำบลควนชะลิก ตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงหมายเลข 4150 (หัวไทร – ระโนด) ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอหัวไทร ห่างจากที่ว่าการอำเภอหัวไทร ประมาณ 18 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 80 กิโลเมตร

2) สาธารณูปโภค

- มีไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน	
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน....10.. แห่ง
- ที่อ่านหนังสือ	จำนวน....6..... แห่ง
- ศาลาประชาคม	จำนวน....6..... แห่ง

3) การถือครองที่ดิน

ปี 2561 ประชากรตำบลควนชะลิก จำนวน 5,000 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 6.26 ไร่

4) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลควนชะลิก ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน และพริก อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา หรือทำการค้าขาย นอกจากนี้หลังฤดูการทำนา ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างเสริม เช่น กรรมกรหรืองานก่อสร้าง ในส่วนชุมชนที่ติดกับแม่น้ำ จะทำการประมง

4.1) การประกอบอาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มากที่สุดของอำเภอหัวไทร มีที่ดินเป็นของตัวเองมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในท้องถิ่น แทนแรงงานคนและสัตว์ เช่น รถเกี่ยวข้าว เครื่องสีข้าว ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพองค์กรต่าง ๆ หลากหลายครอบคลุมทุกพื้นที่ มีทั้งที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เอื้อต่อการพัฒนาช่วยเหลือกัน สถาบันครอบครัว เป็นลักษณะครอบครัวขยาย ระบบเครือข่ายติเข้มแข็งรักพวกพ้อง รักถิ่นฐานมีการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

4.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

4.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรมีเพียงพอ มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง คือ สระเก็บน้ำสาธารณะ บ่อบาดาล สาธารณะ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก

4.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2561 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 134,346 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 76,052 บาท

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ 1) ทรัพยากรน้ำ และ 2) ทรัพยากรที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรน้ำ

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) ได้แก่ ชั้น 3 เนื้อที่ 270 ไร่ และ ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 42,442 ไร่ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-1

3.1.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ รูปที่ 3-2 ได้แก่

(1) คลองชะอวดแพรกเมือง เป็นคลองที่กรมชลประทานดำเนินการ กั้นคลองกว้าง 150 ม. ลึก 5 ม. ยาวประมาณ 1.5 กม. ที่มีแนวคลองในแนวทิศตะวันตก – ทิศตะวันออก ทำหน้าที่ผันน้ำหลากจากชุมชนระบายลงสู่อ่าวไทย บริเวณปากน้ำแพรกเมือง

(2) คลองอาทิตย์ เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

(3) คลองเอียด เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

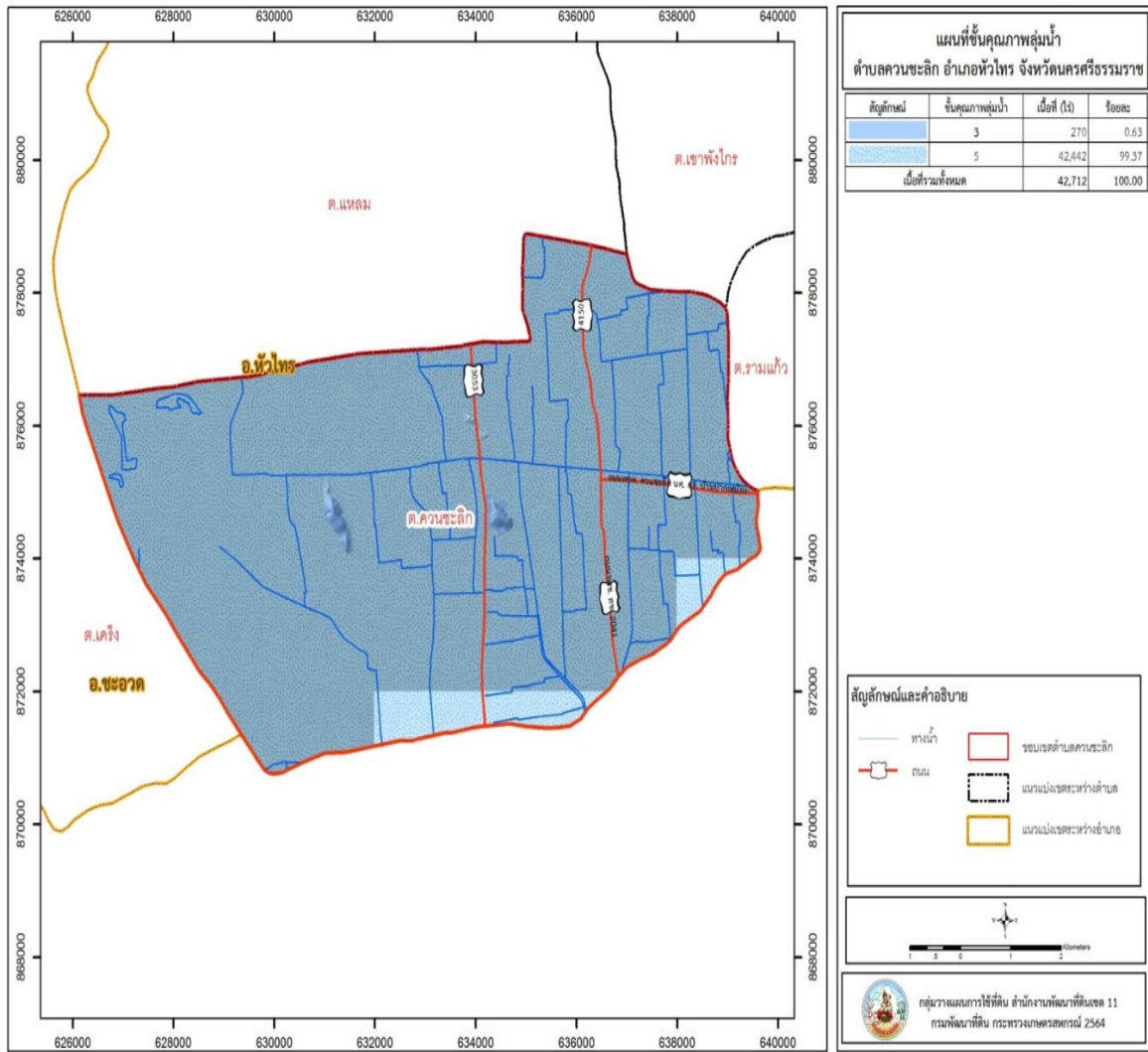
(4) คลองแหลม เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

3.1.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เป็นแหล่งน้ำที่มีการพัฒนาขึ้นมา เพื่อประโยชน์การเกษตร อุปโภค และบริโภค ประกอบด้วยโครงการชลประทานขนาดเล็ก บ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น รูปที่ 3-3 ได้แก่

(1) เหมือง และคลองขอย กระจายอยู่ทั่วตำบล

(2) จำนวนบ่อบาดาล 1 แห่ง

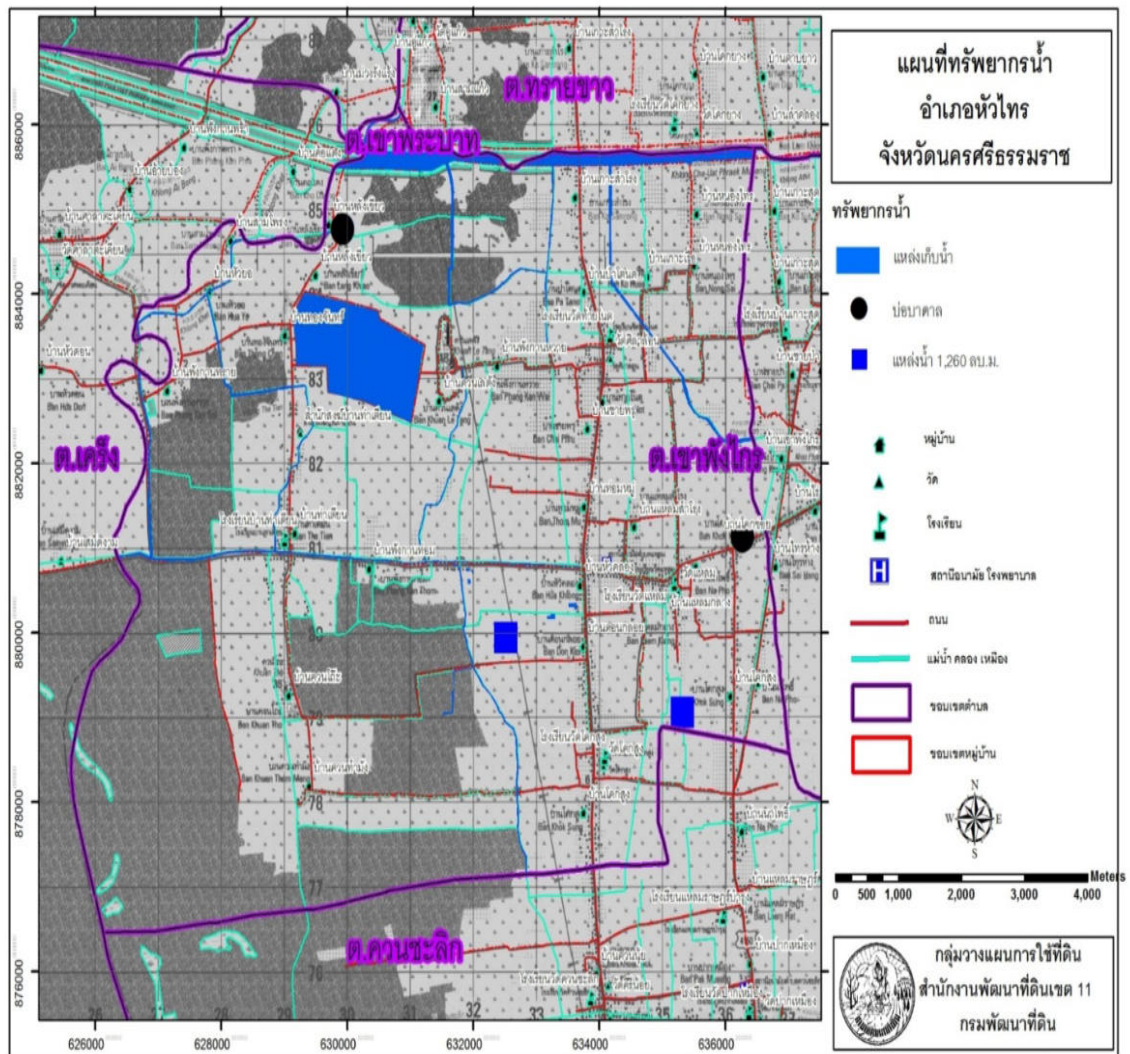
(3) แหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร 1 บ่อ

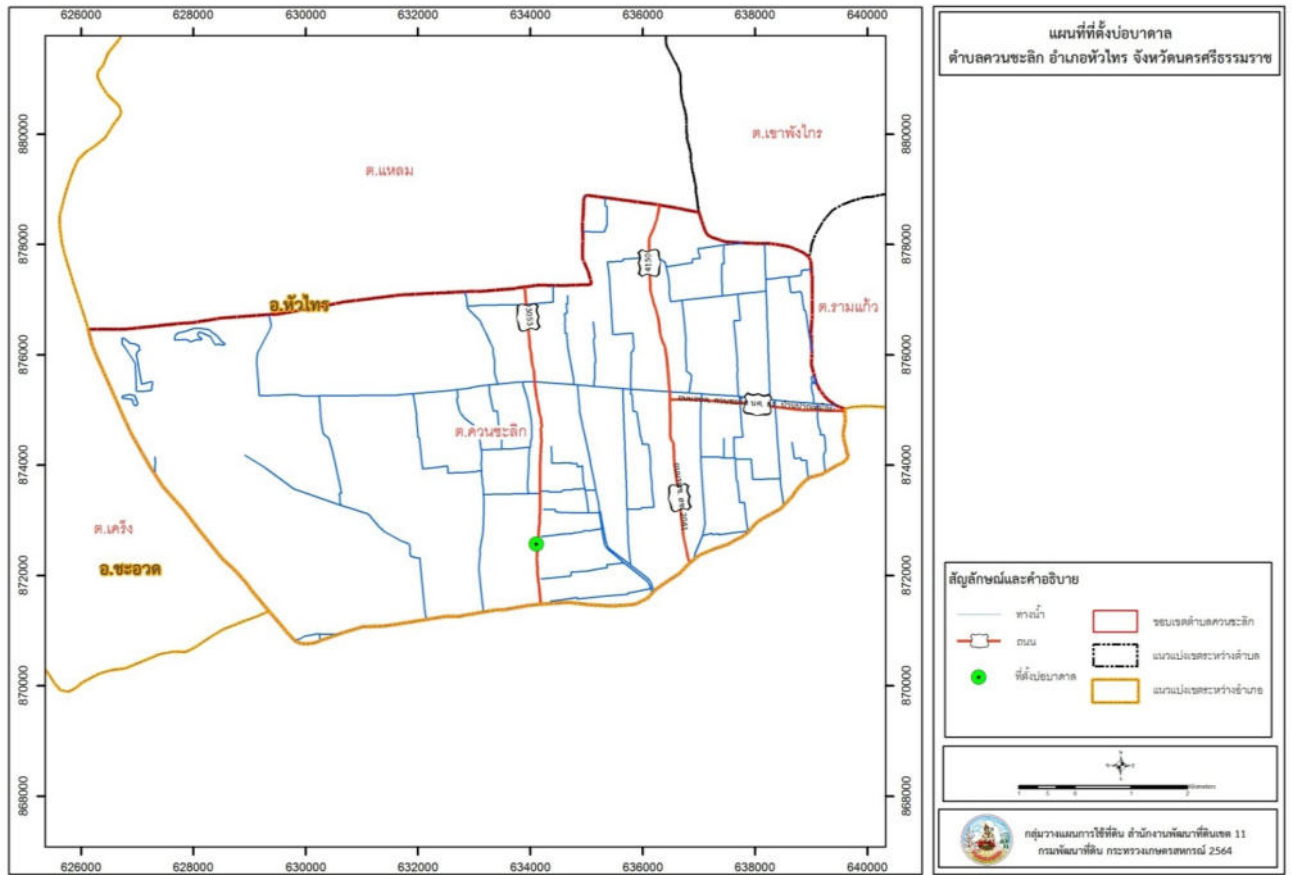
รูปที่ 3-1 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-2 ทรัพยากรน้ำ ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3- 3 แผนที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 ทรัพยากรดิน

3.2.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปหน่วยแผนที่ดิน ได้ดังนี้

- 1) ชุดดินบาเจาะ Series Bc มีลักษณะเป็นดินทรายลึกลับมาก ตลอดชั้นดินมีเนื้อดินเป็นทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับเร็ว และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับปานกลางถึงเร็ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อจำกัด ดินทรายจัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนน้ำ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และปุ๋ยเคมี พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืช เพื่อไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ

ชุดดินบาเจาะ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/m_{sub} ชุดดินบาเจาะพบชั้นอินทรีย์ชั้นดินบน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินเชียรใหญ่ Series Cyi ลักษณะเป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีนํ้าตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) สีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทา มีจุดประสีน้ำตาล และชั้นถัดไปภายในความลึก 50 ซม. เป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก (pyrite: FeS₂) ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH 6.5-7.0) มีศักยภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด หรือดินกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้ง การระบายน้ำอยู่ในระดับสูงมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับต่ำ และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับต่ำ

ข้อจำกัด ดินเปรี้ยวจัดพบระดับตื้น มีธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก และแมงกานีส ถูกละลายออกมามากจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้ และมีน้ำแข็งขังนานในรอบปี

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนตามความต้องการของดิน ร่วมกับการไถกลบพืชปุ๋ยสดและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำจัดไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ควบคุมและลดความเป็นกรดของดิน ส่วนบริเวณที่เป็นป่าเสม็ด ควรจะรักษาสภาพป่าไว้ ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากดินมีศักยภาพค่อนข้างต่ำและยากต่อการจัดการที่ดิน

ชุดดินเชียรใหญ่ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 468 ไร่ หรือร้อยละ 1.10 ของพื้นที่ตำบล

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

- หน่วยแผนที่ดิน Cyi-OiA ชุดดินเชียรใหญ่ มีเนื้อดินชั้นบาง ๆ แทรกพบ ชั้น อินทรีย์ บริเวณชั้นดินบน มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 468 ไร่ หรือร้อยละ 1.10 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินคองหงส์ Series Kh ลักษณะดินเป็นดินร่วนหยาบลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายมีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง อาจพบดินร่วนเหนียวปนทรายในดินล่างชั้นถัดไป ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับดี การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับปานกลางถึงเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับเร็ว

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินค่อนข้างเป็นทรายและสภาพพื้นที่มีความลาดชัน หนาดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำ

ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืชไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ

ชุดดินคองหงษ์ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 98 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kh-tks-LsB ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายหนา มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 98 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินมูโน๊ะ Series Mu ลักษณะดินเป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีดำหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง มีจุดประสีเหลือง น้ำตาล และมีจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบจาร์ไซต์ (jarosite mottles) ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดรุนแรงมากที่สุด (pH 3.5-4.0) และช่วงความลึก 50-100 ซม. เป็นดินเลนสีเทา มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS₂) มาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับเลว การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อจำกัด ดินเป็นกรดจัดมาก เนื่องจากสารประกอบกำมะถัน มีธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก และแมงกานีสถูกละลายออกมาจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนตามความต้องการปูนของดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำจัดไว้ล้าง ควบคุมและใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ จัดระบบการให้น้ำและระบายน้ำแยกส่วนกัน

ชุดดินมูโน๊ะ พบ 2 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 15,100 ไร่ หรือร้อยละ 35.35 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mu-dj-sicA ชุดดินมูโน๊ะ พบ jarosite .ในระดับความลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,599 ไร่ หรือร้อยละ 20.13 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mu-OiA ชุดดินมูโน๊ะ พบชั้น peat ในชั้นดินบน มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,501 ไร่ หรือร้อยละ 15.22 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินระแงะ Series Ra ลักษณะดินเป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วน มีสีดำหรือเทาที่มีอินทรีย์วัตถุมาก ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเหลือง และถัดลงไปถึงความลึก 50-100 ซม. มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงินที่มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS_2) มาก เป็นดินเปรี้ยวจัดที่กำลังมีการเกิดกำมะถันเกิดขึ้น (actual acid sulfate soil) ไม่พบจุดประสีเหลืองฟางข้าว (jarosite mottles) ดินนี้จะเป็นกรดเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วถ้ามีการทำให้ดินแห้งเป็นระยะเวลานาน การระบายน้ำอยู่ในระดับลุ่มมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับช้า การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อจำกัด ดินเป็นกรดจัดมาก ธาตุอะลูมิเนียม เหล็กและแมงกานีสถูกละลายออกมาจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้ ดินมีโครงสร้างแน่นทึบและมีน้ำแช่ขัง

ข้อเสนอแนะ ต้องมีการควบคุมน้ำเพื่อป้องกันการเกิดกรดของดิน มีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดความเป็นพิษของสารบางอย่าง เช่น เหล็กและซัลเฟอร์ ตลอดจนการใช้ปูนและปุ๋ย ถ้ามีแหล่งน้ำพอและสามารถป้องกันน้ำท่วมได้ อาจยกร่องเพื่อปลูกพืชล้มลุกและผลไม้บางชนิด

ชุดดินระแงะ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 1,073 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ra-na-sicA ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,073 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินระนอง Series Ran ลักษณะดินเป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินเหนียว สีดำหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย(pH 5.5-7.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) พบจุดประสีเหลือง หรือน้ำตาล ทุกชั้นดิน การระบายน้ำอยู่ในระดับเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับช้า การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อเสนอแนะ ชุดดินนี้เหมาะสมดีมากต่อการทำนาข้าว หรือยกร่องให้น้ำไม่ท่วมปลูกพืชผัก ไม้ยืนต้น และไม้ผล แต่ควรมีการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิต

ชุดดินระนอง พบ 3 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 22,948 ไร่ หรือร้อยละ 53.72 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 483 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA/ssub ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง และพบชั้นทรายในดินล่าง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,208 ไร่ หรือร้อยละ 14.53 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ran-Vertic-sicA ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ยึดหดตัวในแนวตั้งและแนวดิ่ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,257 ไร่ หรือร้อยละ 38.06 ของพื้นที่ตำบล

7) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 216 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของพื้นที่ตำบล

8) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่ 2,776 ไร่ หรือร้อยละ 6.5 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

8.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,337 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของพื้นที่ตำบล

8.2) หน่วยแผนที่ดิน W : แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 439 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของพื้นที่ตำบล

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Bc-	ชุดดินบาเจาะ มีชั้นดินเลน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย ความ	33	0.08

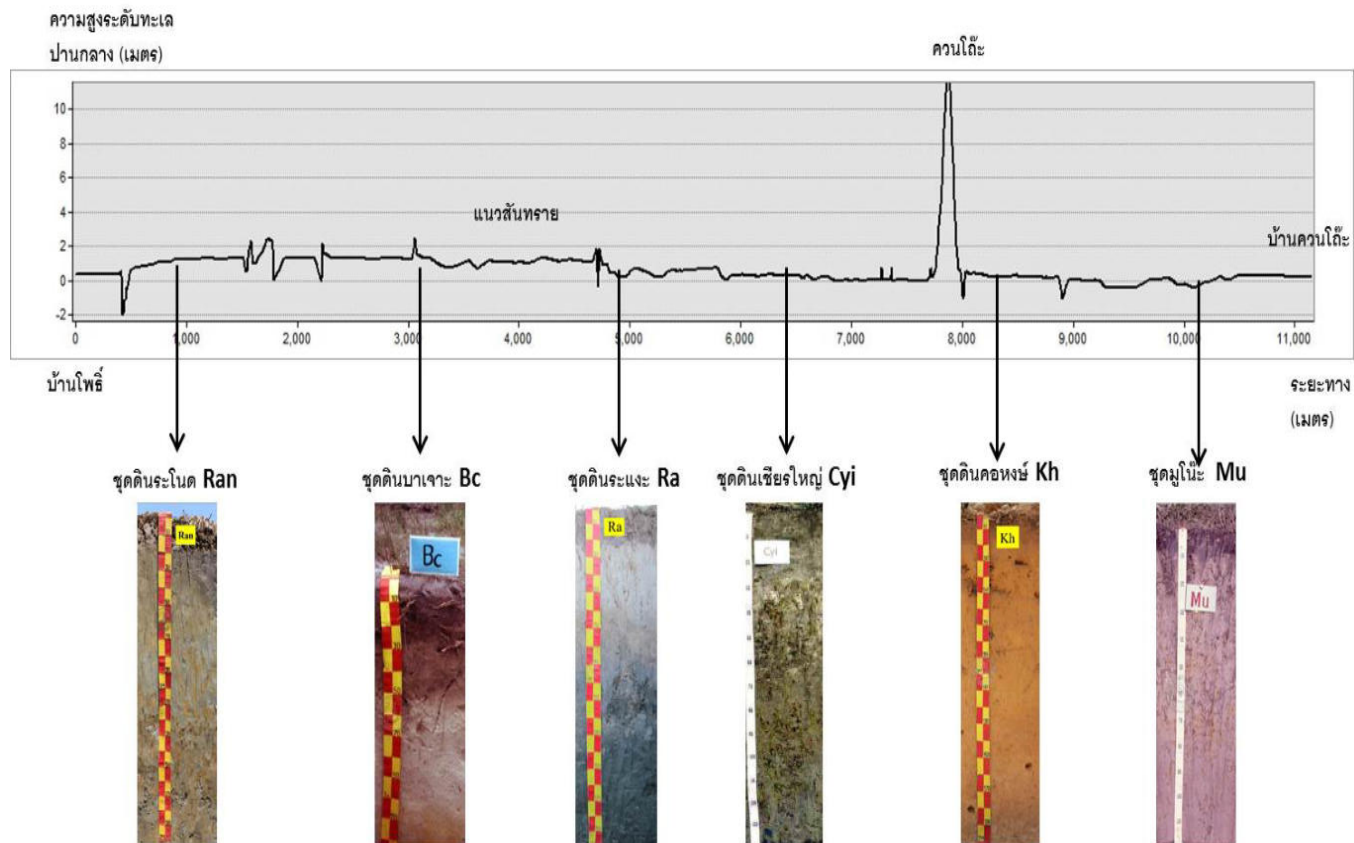

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

mw- lsA	ลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์		
Cyi- OiA	ชุดดินเชียรใหญ่ มีชั้นอินทรีย์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉ่ง มี ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	468	1.10
Kh- tkS- Lsb	ชุดดินคองหงส์ มีชั้นดินทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย มี ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	98	0.23
Mu-dj- sicA	ชุดดินมูโน๊ะ มีจาโรไซท์ในดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย แฉ่ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	8,599	20.13
Mu- OiA	ชุดดินมูโน๊ะ มีชั้นอินทรีย์ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉ่ง มี ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	6,501	15.22
Ra-na- sicA	ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแฉ่ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,073	2.51
Ran- sicA	ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแฉ่ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	483	1.13
Ran- sicA- ssub	ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉ่ง มีความลาด ชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	6,208	14.53
Ran- Vertic- SicA	ชุดดินระโนด มีการยึดหดตัวของดิน เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปน ทรายแฉ่ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	16,257	38.06
SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	216	0.51
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,776	6.50
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		42,712	100.00

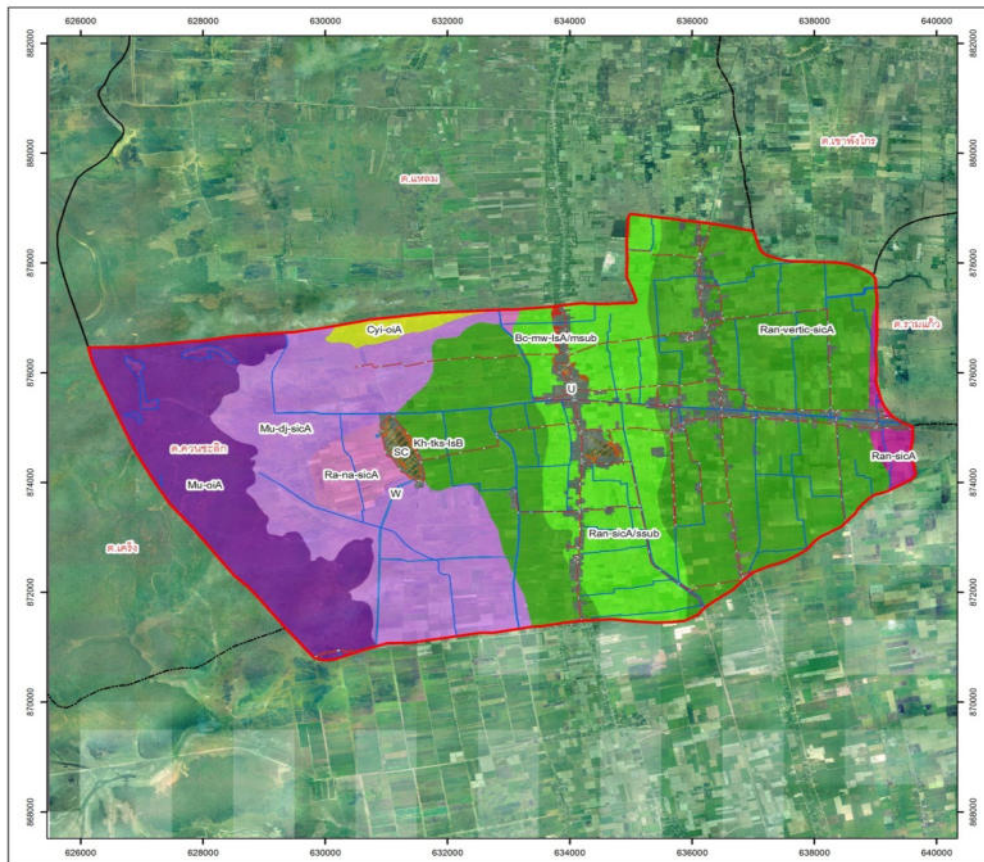
ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-4 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์	หน่วยแผนที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	Bc-mw-lsA/msub	33	
	Cyl-cA	468	
	Kh-tks-lsB	98	
	Mu-d-sicA	8,599	
	Mu-cA	6,501	
	Ra-na-sicA	1,073	
	Ran-sicA	483	
	Ran-sicA/ssub	6,208	
	Ran-vertic-sicA	16,257	
	SC	216	
	U	2,337	
	W	439	
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		42,712	100

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

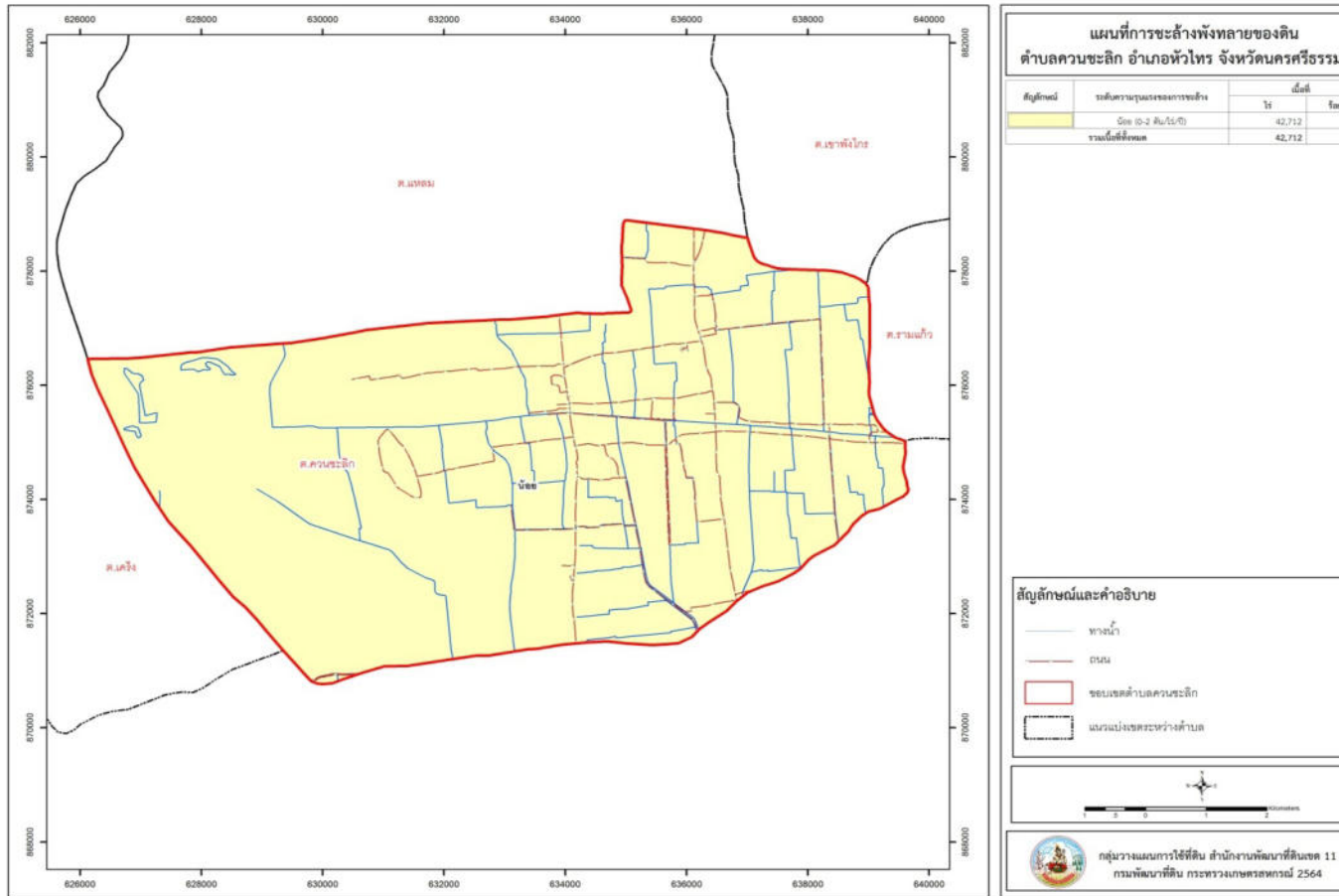
- ทางน้ำ
- ถนน
- เขตเทศบาลตำบลควนชะลิก
- แนวแบ่งเขตระหว่างตำบล

กุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2564

รูปที่ 3-5 ทรัพยากรดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-6 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กร

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการ
ต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลควนชะลิก คือ

- (1) ขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร
- (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- (3) ดินเปรี้ยวจัด
- (4) น้ำท่วม
- (5) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง
- (6) ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
- (7) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลควนชะลิก มีความต้องการ ดังนี้

- (1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่
- (2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด
- (3) หาดตลาดขายสินค้าเกษตร
- (4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของ

เกษตรกร

- (5) คำแนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร
- (6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชูปเปอร์ พด. ปุ๋ยโดโลไมท์ ยิปซัม วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน
- (8) ลดต้นทุนการผลิตพืช
- (9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน

4.2.3 สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา ตำบลควนชะลิก ดังนี้

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรม จากข้อมูลทรัพยากรดินพบว่าพื้นที่ ตำบลควนชะลิก มีปัญหาดินเปรี้ยวจัด 39,931 ไร่ หรือร้อยละ 93.49 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ทำการเกษตร รายละเอียดดังนี้ พืชผสมผสาน เนื้อที่ 275 ไร่ (0.64 %) นาข้าว เนื้อที่ 24,092 ไร่ (56.41 %) ไม้ยืนต้น เนื้อที่ 173 ไร่ (0.4%) ไม้ผล เนื้อที่ 102 ไร่ (0.24 %)

จากค่าวิเคราะห์ดินตำบลควนชะลิก พบว่าปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดจัด (3-4.5) ต้องได้รับการแก้ไขโดยการใส่วัสดุปูน พื้นที่ทำนาใช้หินปูนฝุ่น ส่วนพื้นที่ยกทรงปลูกผัก ไม้ผล ปาล์ม น้ำมัน ใช้ปูนโดโลไมท์ปรับปรุง โดยอัตราในการใส่อยู่ระหว่าง 500 – 2000 กิโลกรัม/ไร่

2) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลควนชะลิก เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง รูปที่ 4-2 การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมืองที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

3) กรณีการแก้ไขปัญหาแคลนน้ำในฤดูแล้ง จากข้อมูลทรัพยากรน้ำของตำบลควนชะลิก พบว่าแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทุ่งทับไทร ซึ่งในฤดูแล้งมักพบปัญหาน้ำเปรี้ยว และปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือง คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์ในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหาจึงควรเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่งอาจใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท็งก์เก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเปรี้ยวจัด
- 1.2) น้ำท่วม และขาดแคลนน้ำ
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) ปัจจัยการผลิตราคาแพง ผลผลิตราคาถูก
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอน

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

4.3) รายได้น้อย

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ราบต่ำ

5.1) จัดรูปแบบแปลงนา

5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.3) แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดโดยวัสดุปูน

5.10) บ่อน้ำไร่นา

5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ/อาคารบังคับน้ำ

5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึง มิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวสังข์หยด ข้าวพันธุ์กช. 25 ข้าวพันธุ์กช. 29 ข้าวพันธุ์กช. 41 และข้าวพันธุ์กช.49

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึง ธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึง พฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) พืชผัก เกษตรกรจะยกร่องปลูกพืชผักในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรจะยกร่องปลูกพืชผักในพื้นที่ลุ่ม รูปที่ 4-2

ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
เดือน												
พื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง	ข้าวนาปรัง						ข้าวนาปี					
ข้าว							ข้าวนาปี					
ปลูกไม้ผล	กล้วย มะพร้าว แก้วมังกร ฝรั่ง											
ปลูกไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
ปลูกผัก	พริกชี้หนู ผักกินใบ คะน้า กวางตุ้ง กะหล่ำปลี ถั่วฝักยาว แตงกวา มะเขือ											
พืชผสมผสาน	มะม่วง มะพร้าว ฝรั่งพิกทอง อ้อย พืชสมุนไพร											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 3 ชนิด และ 6 ดินคล้ายชนิดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 20 ชนิด ข้าว พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ มะเขือเทศ ขิง พริก ส้ม มะม่วง มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ ไม้ กล้วย ยางพาราและปาล์ม น้ำมัน

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรฟัก, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

ไม่พบข้อจำกัด ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA Ran-sicA/ssub และRan-vertic-sicA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและ Ra-na-sicA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากน้ำท่วม (f) และข้อจำกัดด้านสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicAและMu-oiA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-tks-lsB และSC

ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากน้ำท่วม (f) และข้อจำกัดด้านสารพิษ (z) คือ ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msub Cyi-oiA Kh-tks-lsB Mu-dj-sicA Mu-oiA Ran-sicA Ran-sicA/ssub และRan-vertic-sicA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ra-na-sicA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน SC

ข้าวไร่

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ

ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ลึบปรด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ
ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

มะเขือเทศ

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ

ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ถั่วลิสง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และข้อจำกัดด้านความจุ้นในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ e ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ขิง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุ้นในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ e ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

พริกไทย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

พริก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ส้ม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกอง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ล ะ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

มะม่วงหิมพานต์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ล ะ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ไม้

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msub และ Kh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และ SC

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msub และ Kh-tks-lsB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub และ Ran-vertic-sicA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน SC

อินทผาลัม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msub และ Kh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

กาแฟ

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msubและKh-tks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และ ข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub Ran-vertic-sicA และSC

ป่าสนน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-tks-lsB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-oiA Mu-dj-sicA Mu-oiA Ra-na-sicA Ran-sicA Ran-sicA/ssub และRan-vertic-sicA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) และข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-mw-lsA/msub Ra-na-sicAและSC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	ชั้นความเหมาะสมของที่ดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจ(เขตดินชั้น)																				เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	พืชไร่									ไม้ยืนต้น							ไม้ผล					
	ข้าว	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	ข้าวไร่	สับปะรด	มะเขือเทศ	ถั่วลิสง	ชิง	พริกไทย	พริก	ส้ม	เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง	มะม่วง	มะพร้าว	มะม่วงหิมพานต์	ไผ่	กล้วย	อินทผลัม	กาแฟ	ยางพารา	ปาล์มขั้วมัน		
Bc-mw-lsA/msub	S2on	S2n	S2on	S2on	S2n	S2n	S2on	S2on	S2on	S2n	S2on	S2on	S2on	S2n	S2n	S2n	S2n	S2on	S2on	N	33	0.08
Cy-oiA	S3fz	S2fz	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	468	1.10
Kh-tks-lsB	N	S2n	S2n	S2n	S2sn	S2s	S2n	S2n	S2sn	S2osn	S2sn	S2sn	S2n	S2n	S2n	S2n	S2n	S2sn	S2n	S2n	98	0.23
Mu-dj-sicA	S3z	S2on	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	8,599	20.13
Mu-oiA	S3z	S2z	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	6,501	15.22
Ra-na-sicA	S2n	S3o	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	N	1,073	2.51
Ran-sicA	S1	S2o	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	483	1.13
Ran-sicA/ssub	S1	S2o	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	6,208	14.53
Ran-vertic-sicA	S1	S2o	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N	S3o	16,257	38.06
SC	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	216	0.51
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,337	5.47
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	439	1.03
รวมเนื้อที่ทั้งหมด																				42,712	100.00	

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

- u = ความเข้มข้นของแสงอาทิตย์
- a = การเข้าถึงพื้นที่
- t = อุณหภูมิ
- b = ขนาดของหน่วยศักยภาพการจัดการ
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- l = ที่ตั้ง
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
- d = ความเสียหายจากการแตกทำลาย
- k = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

- r= สภาวะการหยั่งลึกของราก
- g= สภาวะที่มีผลต่อการงอกของเมล็ด
- h= ความชื้นในอากาศที่มีผลต่อการเจริญเติบโต
- i= สภาวะการสุกแก่
- f= ความเสียหายจากน้ำท่วม
- c= ความเสียหายจากภูมิอากาศ
- x=การมีเกลือมากเกินไป
- z= สารพิษ
- p= โรคและศัตรูพืช
- k= สภาวะการเขตกรรม
- w= ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- v= สภาวะสำหรับการเตรียมที่ดิน
- q= สภาวะสำหรับการกักเก็บและแปรรูป
- y= สภาวะที่มีผลต่อเวลาให้ผลผลิต
- d= ความเสียหายจากการแตกทำลาย

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาและกระบวนทัศน์

6.1.1 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มานับตั้งแต่ ปี 2517 เพื่อใช้เป็น แนวทางการดำรงชีวิต โดยยึดหลักความพอเหมาะพอดี ความมีเหตุผล และความไม่ประมาท ได้ทรงเตือนล่วงหน้า ให้มีความระมัดระวังในการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยการพัฒนาอย่าง “เป็นลำดับขั้น” โดยได้ทรงมี ปฐมพระราชดำรัสว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ความว่า

“การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไปด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และประหยัดนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาด ล้มเหลวและเพื่อบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอนบริบูรณ์” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 29 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็ม ที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มแต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือน สิงหาคม 2542)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

6.1.2 การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลต้องใช้หลักการอุปสงค์นำอุปทาน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

6.1.3 ลำดับความสำคัญของพืชที่จะกำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

(1) GI crops (Geographic Indication crops) พืชที่มีข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่รับรองโดยประชาคมยุโรป (EU)

(2) Distinct crops พืชที่มีคุณภาพระดับพรีเมียม แต่ยังไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากประชาคมยุโรป (EU)

(3) Signature crops พืชอัตลักษณ์ของพื้นที่

(4) Promising crops พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์นโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาด้านต่างๆ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถกำหนดแผนการใช้ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาพัฒนา กิจกรรมหรือโครงการให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ โดยใช้แนวคิดของกรมพัฒนาที่ดิน ในการจัดการดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำได้ ดังนี้

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 39,931 หรือร้อยละ 93.49 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี อยู่ในเขตเกษตรอาศัยน้ำฝน ทำนา ปลูกผัก และปาล์มน้ำมันไม้ผล ไม้ยืนต้น เกษตรผสมผสาน เขตปศุสัตว์ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นส่วนใหญ่ แบ่งเขตเกษตรกรรมออกเป็น 6 เขต คือ

1) **เขตนาข้าว** มีเนื้อที่ 24,092 ไร่ หรือร้อยละ 56.41 ของเนื้อที่ตำบล

1.1) **เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม** มีเนื้อที่ 24,092 ไร่ หรือร้อยละ 56.41 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินระโนด (Ran)เนื้อที่ 22,380 ไร่ ชุดดินมุโน๊ะ (Mu) เนื้อที่ 704 ไร่ ชุดดินระแงะ (Ra) เนื้อที่ 422 ไร่ ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi) เนื้อที่ 6 ไร่ และชุดดินคองหงส์ (Kh) เนื้อที่ 4 ไร่

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- บางพื้นที่มีการทำนาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บตื้นขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ -

- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- จัดรูปแบบมาให้เหมาะสมสำหรับทำนา

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง อาคารบังคับน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่อง การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน กำจัดโรคแมลงของข้าว เมล็ดข้าวพันธุ์ดี

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง การสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.2) เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

1.2.1) เขตปลูกมะพร้าว มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้นั้นส่วนใหญ่ คือ ชุดดินคอหงส์ (Kh) เนื้อที่ 80 ไร่ ชุดดินบาเจาะ (Bc) เนื้อที่ 22 ไร่

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และเป็นดินเปรี้ยวจัด

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
 - แก้ปัญหาดินเปรี้ยวได้ใส่วัสดุปูน ในอัตรา 500-2000 กิโลกรัม/ไร่
 - พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บดีขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ปลูกพืชผักปลอดภัย
- จัดรูปแบบนาให้เหมาะสมสำหรับไม้ผล

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยชีวภาพ
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด
- สนับสนุนหินฟูน และโดโลไมท์แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่อง อาคารบังคับน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ คลอง
ส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ
การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.3) **เขตปลูกไม้ยืนต้น** มีเนื้อ 15,421 ไร่ หรือร้อยละ 36.10 ของเนื้อที่ตำบล

1.3.1) **เขตปลูกปาล์มน้ำมัน** มีเนื้อ 15,421 ไร่ หรือร้อยละ 36.10 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้อส่วนใหญ่ คือชุดดินมูไน้ะ (Mu) เนื้อที่ 13,342 ชุดดินระแงะ (Na) มีเนื้อที่ 640 ไร่ ชุดดิน
เชียรใหญ่ (Cyi) เนื้อที่ 462 ไร่ และชุดดินระโนด (Ra) เนื้อที่ 401 ไร่

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บดีขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม อาจมีการปลูกพืชผักแซมสวนปาล์มน้ำมันเมื่อปาล์มน้ำมันอายุน้อย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

1.4) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 275 ไร่ หรือร้อยละ 0.64 ของพื้นที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของหน้าดิน (zSc) เนื้อที่ 216 ไร่ ชุดดินระโนด (Ran) เนื้อที่ 37 ไร่ ชุดดินมูโนะ (Mu) เนื้อที่ 21 ไร่ และชุดดินระแงะ (Ra) เนื้อที่ 1 ไร่ การทำการเกษตรผสมผสานในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นแนวการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวทางการกระจายผลผลิต โดยเปลี่ยนจากพืชชนิดเดียวเป็นพืชหลายชนิด เพื่อลดความเสี่ยงทั้งด้านผลผลิตและราคา ก่อให้เกิดประโยชน์กับทรัพยากรที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางเลือกในการใช้ที่ดิน

ทางเลือกที่เหมาะสมในเขตนี้ ควรเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ระหว่างการปลูกพืช เลี้ยงปลา และการเลี้ยงสัตว์ เพื่อปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของกลุ่มน้ำให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยมีทางเลือกการใช้ที่ดินดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนพืชในเขตนี้ ควรพิจารณาความเหมาะสมกับคุณภาพที่ดินเป็นหลัก ซึ่งได้ได้ทำการประเมินไว้ในบทที่ 5 เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางที่สองการทำการเกษตรผสมผสาน หรือสวนผสม เพื่อลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าไม้ผลที่ไม่แน่นอน การทำการเกษตรแบบแบ่งพื้นที่ปลูกพืชให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การแบ่งพื้นที่ยกร่องปลูกผักเช่นพริก แตงโม ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด

3. พื้นที่เป็นสวนร้าง อาจปลูกไม้ผล ส้มโอ ร่วมกับการเลี้ยงปลา ไร่เลี้ยงโค

องค์กรผู้รับผิดชอบ

การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินในบริเวณเขตนี้จะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ นอกจากต้องปรับปรุงแก้ไขทรัพยากรที่ดินและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคมคุณภาพชีวิตของผู้คนให้ดีขึ้นด้วย เนื่องจากเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เนื่องจากมีฐานะยากจนและรายได้น้อย ดังนั้นองค์กรผู้รับผิดชอบในเขตนี้จึงจำเป็นต้องมีความหลากหลายครบวงจร โดยเฉพาะการพัฒนาชุมชนให้สามารถช่วยตัวเองด้วยอาชีพเสริมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง องค์กรทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วควรเป็นดังนี้

กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมโยธาธิการ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (สูบน้ำด้วยไฟฟ้า) กรมทรัพยากรธรณี ทางด้านสังคม กรมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีการชะล้างพังทลายของดิน
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้น้ำอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บดีขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ สารปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

1.5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 13 ไร่หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น

- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

1.6) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 28 ไร่หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,337 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน กำหนดเขตจากชุมชนตัวเมืองสำคัญๆ ที่เป็นอำเภอในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยสถานที่ราชการสถานประกอบการ ศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์ต่างๆ บางส่วนเป็นชุมชนหนาแน่น และบางส่วนกำหนดเขตตามแนวโน้มการขยายตัวของเมืองและตามสภาพการใช้ที่ดินมาร่วมพิจารณาประกอบพร้อมกัน

ปัจจุบันปัญหาในเขตชุมชนเมือง นอกจากปัญหามลภาวะต่างๆอันเกิดจากกากของเสีย ขยะมูลฝอยน้ำเสีย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาพื้นฐานในชุมชนใหญ่ในตัวเมืองทั่วไปแล้ว ยังมีปัญหาด้านคุณภาพของประชากรที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาที่เท่าเทียมกันระหว่างชุมชนในตัวเมืองและชุมชนในชนบท จะเห็นได้จากประชากรส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอรอบนอกจะได้รับบริการขั้นพื้นฐานทางการศึกษา สาธารณสุข และสาธารณูปโภคแตกต่างกันอย่างมากกับประชากรที่อยู่ในชุมชนตัวเมือง นอกจากนี้การบริการทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ยังมีไม่เพียงพอและทั่วถึง สิ่งเหล่านี้ทำให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพประชากร คุณภาพของแรงงานภายในลุ่มน้ำไม่ได้มาตรฐานไม่เท่าเทียมกันทางสังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการผลิตทางการเกษตรด้านอุตสาหกรรม และด้านอื่นๆ ในการยกฐานะเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการการใช้ที่ดินเขตชุมชน

1. การกระจายความเจริญไปสู่ชนบทและขยายเมืองไว้ล่วงหน้า เป็นการส่งเสริมให้มีการย้ายหรือกระจายความเจริญ ส่วนราชการ การศึกษา สาธารณสุข โรงงาน อุตสาหกรรม การคลัง และการค้าพาณิชย์ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอื่นๆ ไปยังชนบทรอบนอกให้มีความเจริญทั่วถึงไม่ให้เกิดกระจุกตัวอยู่แต่ในตัวเมือง เพื่อลดปัญหาชุมชนหนาแน่น ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะตามมา ซึ่งยากต่อการแก้ไขและเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคตอย่างมีระบบ และควรมีแผนรองรับการขยายชุมชนตัวเมืองที่จะต้องเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ โดยเฉพาะ

2. เร่งรัดการจัดทำผังเมือง เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ของเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ได้ชัดเจนอย่างมีระบบและสะดวกต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในอนาคต โดยเฉพาะระบบเครือข่ายการคมนาคมที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะและปัญหาจราจร โดยเร่งดำเนินการในชุมชนตัวอำเภอใหญ่ในพื้นที่ก่อน

3. ป้องกัน แก้ไข และเพิ่มบริการด้านการกำจัดน้ำเสีย กากของเสีย ขยะมูลฝอย และมลภาวะอื่นๆที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกับภาคเอกชนร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนได้ตื่นตัวปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบการอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างเคร่งครัด และให้ตระหนักถึงความสำคัญของ

ปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ร่วมกันของประชาชนและเป็นมลภาวะของชุมชนในตัวเมืองใหญ่

4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อคนในชุมชน และบังเกิดผลพลอยได้จากสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น

3. เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 439 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

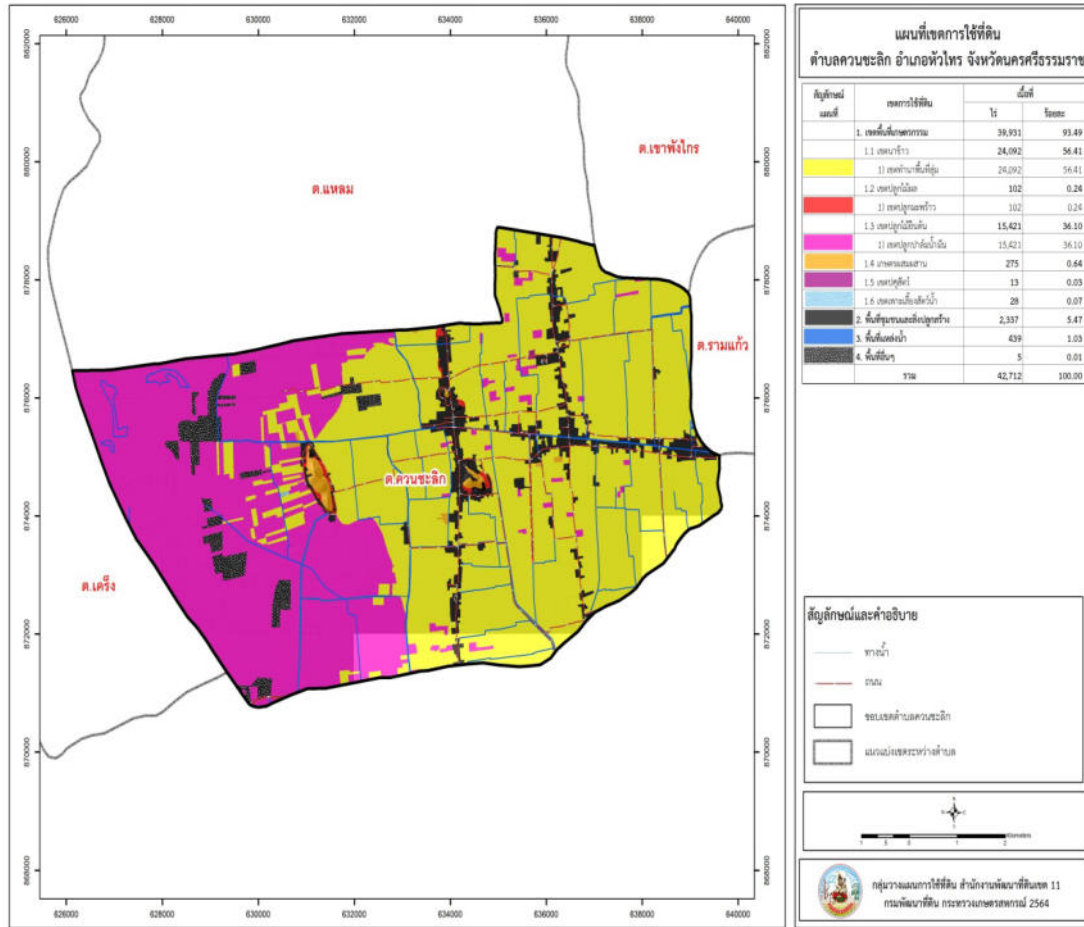
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	39,931	93.49
1.1 เขตนาข้าว	24,092	56.41
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	24,092	56.41
1.2 เขตปลูกไม้ผล	102	0.24
1) เขตปลูกมะพร้าว	102	0.24
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	15,421	36.10
1) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	15,421	36.10
1.4 เกษตรผสมผสาน	275	0.64
1.5 เขตปศุสัตว์	13	0.03
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	28	0.07
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,337	5.47
3. พื้นที่แหล่งน้ำ	439	1.03
4. พื้นที่อื่นๆ	5	0.01
รวม	42,712	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลควนชะลิก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิกไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลควนชะลิก เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนาดินเปรี้ยว มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง

- 1.1.6) การจัดหาหินปูนฝุ่น
- 1.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว

- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 1 และไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง
 - 2.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 2 และไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง
 - 2.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 3

2) เขตทำนาดินดี มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.6) การรณรงค์ไกลบตอซัง
 - 2.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 2.2.2) จุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 1 และไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง
 - 2.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 2 และไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง
 - 2.3.3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่มแบบ 3

3) เขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 3.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

- 3.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 3.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 3.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 3.1.5) การจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
- 3.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- 3.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 3.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.2.1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 3.2.2) จุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 3.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 3.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 3.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 3
- 4) เขตปลูกผัก มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
 - 4.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 4.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 4.1.2) จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 4.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 4.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 4.1.5) การจัดปุ๋ยอินทรีย์
 - 4.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 4.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 4.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 4.2.1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 4.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 4.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 4.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 3

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาที่ลุ่ม มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกไม้ผล มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.3) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น

3.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกปาล์มน้ำมัน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องด้านการจัดการดินเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน/แมลง (กรมพัฒนาที่ดิน)

4) เขตเกษตรผสมผสาน

4.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

4.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องด้านโรคพืชและแมลงศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร)

4.4) เขตปศุสัตว์ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านโรคและสุขภาพสัตว์ (กรมปศุสัตว์)

4.5) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กรมประมง)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานนครศรีธรรมราช)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ทำการศาลาหมู่บ้าน ม.3 ตำบลควนชะลิก เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ รวม 10 รายการ ดังนี้

(7.5.1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่

(7.5.2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด

(7.5.3) ทาดลาดขายสินค้าเกษตร

(7.5.4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของ

เกษตรกร

(7.5.5) คำแนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร

(7.5.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชูเปอร์ พด. ปุ๋นโดโลไมท์ วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)

(7.5.7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน

(7.5.8) ลดต้นทุนการผลิตพืช

(7.5.9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน

(7.5.10) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สามารถกรีดยางได้ เป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน

7.5.1 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

1) โครงการขุดลอกร่องน้ำ

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ของตำบลควนชะลิก กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลควนชะลิกในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ดินเปรี้ยวจัด และดินต่างเนื่องจากการขุดยกร่องเพื่อปลูกพืชผสมผสาน (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร 3) ปัญหาน้ำท่วม ปัญหารองลงมา คือ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง สินค้าเกษตรตกต่ำ และ ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึงดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลควนชะลิกมีลักษณะ ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกัน

เป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกัน เป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและ อินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจวนต้น เขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้ง เหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความ แห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้านในตำบลควน ชะลิกที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ นอกจากนี้ในหมู่บ้าน ที่อยู่ใกล้เคียง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้มีปัญหาน้ำท่วมเพิ่มขึ้นอีกปัญหาหนึ่งในช่วงฤดูฝน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้าและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันรวมถึงแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำเหมือง คลองแหลม คลอง อาทิตย คลองเอียดและคลองชะวอด เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำ และ (5) ป้องกันน้ำท่วม

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 5 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้าหรือน้ำท่วมทั้งตำบลควนชะลิกได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้าหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการใช้ ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหาการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาน้ำ 4 ประการ ไว้ด้วยกัน กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซึ่ง จากสภาพพื้นที่ตำบลควนชะลิก เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะ เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซึ่ง รูปที่ 4-2 การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมืองที่เกิดการตื้น เขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อม ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมซึ่ง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

กรณีการแก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้าในฤดูแล้ง ซึ่งในฤดูแล้งมักพบปัญหาน้ำเปรี้ยว และ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือง คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์ในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การ แก้ปัญหาจึงควร เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคาร

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่งอาจใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท็งก์เก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ก.ย. 2564-2565) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 3 กิจกรรม คือ

- 1.1) แก้ปัญหาน้ำท่วมขัง
- 1.2) แก้ไขปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของดิน (เน้นการจัดทำประปาหมู่บ้าน)
- 1.3) แก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ เน้นระบบท่อส่งน้ำ

ให้สำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่ต้นเขิน (2) การสร้างระบบส่งน้ำ (3) การก่อสร้างระบบระบายน้ำ (4) บ่อบาดาล และ (5) ก่อสร้างพังกันน้ำ

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภคและบริโภค โดยวิธีการจัดทำระบบส่งน้ำ

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลควนชะลิก เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 24,092 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 24,500 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 208,250 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 15,000 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 15,000 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 235,000 1.6 การรณรงค์ไถกลบตอซัง 350,000 1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 102,000 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1,800 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 9,900,000 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 62,400 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 9,900,000 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 120,000	

	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	3,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 102 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 15,421 ไร่ 1.4 เขตเกษตรผสมผสาน เนื้อที่ 275 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การจัดหาปุ๋ยนโดโลไมต์ 1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	10,500 89,250 7,500 10,000 94,000 68,000 1,200 9,900,000 20,800 9,900,000 120,000 425,000
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 13 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 28 ไร่	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,300

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 24,092 ไร่	ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 102 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 15,421 ไร่ 1.4 เขตเกษตรผสมผสาน 275 ไร่	ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมส่งเสริมการเกษตร) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 13 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 28 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 439 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานนครศรีธรรมราช)

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569			
	1. การปรับปรุง บำรุงดิน															
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริม การผลิตและการ ใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.	
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืช ไร่	1.2 การผลิต- จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.	
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืช ไร่/ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น	1.3 การส่งเสริม การปรับปรุงบำรุง ดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.	
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนา กลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการ	กลุ่ม	5	5	5	5	5	2	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

	ใช้สารเคมีทาง การเกษตร														
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืช ไร่/ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น	1.5 การจัดตั้ง ธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืช ไร่/ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ย โดโลไมต์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืช ไร่/ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น	1.7 การส่งเสริม การปรับปรุงบำรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์ไถ กลบตอซัง	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วย งาน รับผิดชอบ	
			2563	2564	2565	2566	2567		2563	2564	2565	2566	2567			
	2. การ บริหาร จัดการน้ำ															
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การ ก่อสร้าง แหล่งน้ำ ในไร่นาน นอกเขต ชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.	
	3. การ ฟื้นฟูและ ป้องกัน															

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

	การชะ ล้าง พังทลาย ของดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การ ปลูกหญ้า แฝกเพื่อ การ อนุรักษ์ ดินและน้ำ	กล้า	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00	1,000,00	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
			0	0	0	0	0	00						0	
	4. การ จัดทำ ระบบ อนุรักษ์ ดินและ น้ำ														
เขตนา	4.1 การ	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,0	3,000,0	3,000,0	3,000,0	3,000,0	15,000,0	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้าว	จัดระบบ อนุรักษ์ ดินและน้ำ ลุ่ม-ดอน								00	00	00	00	00	00	
เขตนา ข้าว,เขต ปลูกพืช ไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	4.2 การ จัดทำ ระบบ อนุรักษ์ ดินและน้ำ พร้อม ปลูกไม้ยืน ต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด. 0

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561)**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2561. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลควนชะลิก ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **หมอดินอาสาตำบลควนชะลิก ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช**. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลแหลม. 2559. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2562. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

คັນสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

องค์การบริหารส่วนตำบลควนชะลิก. 2564. แผนพัฒนาตำบลควนชะลิก ปีงบประมาณ 2564.